

պիտի կեցուածք մը, որ խորունկ վիշտ միայն պիտի պատճառէ ամբողջ այս ժողովուրդին: Հայաստանի կառավարութիւնը Հայութեան սրտին դէմ պիտի առնուէ այնպիսի քայլ մը. — կը փափաքեմ տարակուսիլ զեռ այս մասին:

Ոգին՝ չոր անիկա շարունակ պարզեց Հայ հայրենիքին տնտեսական եւ քաղաքակրթական բարդաւաճումը ընդհանուր աշխատութեանց միջոցին, արդարամիտ այն վարժունքը, զոր կը թուի ան ջոյց տալ, հայկական ուղղադրութեան մասին եղած հապճեպ եւ սխալ անօրինութեանց վրայ ուղեով անդրադառնալ վերատին, եւ վերջապէս այն իրողութիւնը թէ, հակառակ մեր զգացումները դառնացնող ինչ ինչ դէպքերու, Խորհրդային Միութեան պարագրութեան մէջ ստեղծուած հակակրօն պայքարի միջոցին, Հայաստանի մէջ եւ Եւրոմիսի հանդէպ տեղի չունեցան այն ստատիստիկաները, որոնք նոյնքան անուպայ խժոժութեամբ ի յայտ եկան Մոսկուայի եւ Տիֆլիսի եւ իրենց չըջանակներուն մէջ, անոնց եկեղեցական դպրոցական եւ նուիրապետական իշխանութեան դէմ, այս ամէնը կը թելադրեն զմեզ պարզապէս բոլորովին անձնատուր չըլլալ տակաւին տխուր յոռետեսութեան մը:

Ինչ որ ալ ըսուի, երեւոյթները ինչ գոյներու տակ ալ ներկայացնեն իրականութիւնը, պէտք է ընդունիլ թէ Հայաստանի Հանրապետութեան արդի վարիչները Հայ եւ ամէն բանէ առաջ, եւ անկարելի է որ Հայեր, որոնք ազգին պատմական ինքնութեան եւ բարոյական առաքինութիւններու փաստն ունին իրենց գիտակցութեան մէջ, ուզեն չհասկնալ թէ անհնար է տապարի հարուածով մը կործանել ժողովուրդին ճակատագրին վրայ այնքան մեծ եւ բարի ազդեցութիւններով եւ արդիւնքներով յայտնագործուած դուրաւոր զօրութիւն մը. անկարելի է որ այսպիսի համոզումներով սրտայնդուած, անոնք չուզեն այդ ուղղութեամբ մշակել նաեւ Խորհրդային դրութեան գերադաս եւ իրաւասու չըջանակները:

Մեր համոզումը, աւելի անկեղծօրէն մեր իղձն ու ակնկալութիւնն է տսիկա:

Հայ եկեղեցւոյ նուիրապետական իշխանութիւնը կարծուածին պէս ի վտանգի

չի կրնար եղած ըլլալ իր կեղերներն մէջ խելի իրիկիոյ մեծ հոգի այլ դժբախտ Կաթողիկոսը, որուն զմիտմ նախազգացումներն ոչ մին սակայն ստած է ցարդ իրականութիւնը, սրտազինա կը փափաքինք որ զէթ այս անգամ սխալած ըլլայ իր այդ թուիքին մէջ: Եւ թոյլ կուտանք նոյն խել մեզի, ըստ ոմանց թերեւս չափազանց միամիտ յոյսով մը, խորհելու թէ ազգին ընդհանրական Հայրապետը, եթէ կարենար, այդ նոյն յուսովոր ողբով պիտի խօսէր մեզի: Էջմիածին, այս խնդրոյն համար, լատտեսութեան ազդիւր մը պիտի ըլլար, եթէ մայրը կարենար խօսիլ իր զուակներուն հետ:

Ու մեր միաքը ընդունայն թափառումներով պիտի չչարժակոծուէր նոյն տանն այլապէս ուղղութիւններու վրայ, ի վտանգի համարուած կացութեան դարձան փնտռելու համար այս ու այն պատմական կամ նուիրապետական դիրքերէն. դարձան՝ զոր անոնք պիտի չկրնային մատուցանել, տրուալ այն պայմաններուն մէջ, որ կը գտնուին այժմ իրենք:

Գալիտե

ԹՈՐԴՈՄ ԵՊԻՍԿՈՍՈՍ

ԳԵՐԵԶՄԱՆՆ ՈՒ ՎԱՐԴԸ

Գերեզմանը Վարդին լսաւ.
Սիրոյ ծաղիկ, ի՜նչ կ'ընես դուն
Ըզնկ քոյոյ արցունքն այգուն:

Վարդն ալ հարցոյց Գերեզմանին,
Դուն ի՜նչ կ'ընես՝ որոնք կ'ընկնին
Գոյ մը շարաց խորհիւ մեջ սեւա:

Վարդն լսաւ. Ո՛վ Գերեզման գիշ,
Այն ցօղերով կը շինեմ ես
Մեղրի՛ յանդիւր յոյրեր պակսիս:
Ու Գերեզմանն. «Եւ այն հողի՛ն՝
Որ ինձ կու գան, լացո՛ղ ծաղիկ,
Հրեշտակ կ'ընեմ երկրնի մեջ»:

Վ. ՀԻԻԿՈ